

VOJVOĐANSKI EKOLOŠKI MAGAZIN-VEM

Elektronski magazin za promociju zaštite životne sredine, prirodnih vrednosti, očuvanja i unapređenja biodiverziteta i podizanja svesti javnosti o potrebi zaštite životne sredine

Srećni praznici i uspešna Nova 2009. godina!

Godina I Broj 2.

decembar 2008.

SADRŽAJ:

PREDSTAVLJAMO -Intervju sa Slobodanom Puzovićem

REGION.....-Ubuduće bez glavobolje
-Zelena energetska budućnost regiona
-Revitalizacija Tise

PROJEKTI.....-Šta je kompostiranje?
-Ne jelci bez busena!
-Popularizacija biciklizma

DOGAĐAJI..... -Administracija o šumama ne haje
-Neophodnost eko fondova
-Kompromis na pomolu
-Prirodna dobra-okom novinara

AKTIVNOSTI

INSTITUCIJA..... -Saradnjom do pravih rezultata
-Budžet restriktivniji od planiranog

ZANIMLJIVOSTI..... -Ništa od taksi na kese
-Zbogom sijalice

Od urednice:

I ova godina je na izmaku, za nama.... Od sledeće, kako to obično biva, očekujemo mnogo više! Ali ukoliko je verovati predviđanjima raznoraznih „eksperata“, biće teško na svim poljima i segmnetima delanja, ali svakodnevnog života. No, treba zadržati svoj kurs i ploviti dalje, starim, dobrim, utabanim maršutama.

Problema i crnih ekoloških tačaka u našoj zemlji, koja je vazda u nekim tranzicijama, svakako će uvek biti, pa i u 2009. godini. Ali, ukoliko se udružimo i istinski verujemo u ono što činimo, i podržavamo i snažimo bliže – ekonomska kriza, kojom prete - neće nam moći ništa. Naprotiv, podredićemo sve svojim željama, htenjima i verovanjima.

Ne treba dozvoliti da se zarad neke opšte priče zapostavi okolina, zaštićena prirodna dobra, prirodni resursi, obrazovanje... Ne treba zapostaviti globalne stvari – mislite na njih, ali delujte lokalno. Od nas zavisi u kakvom će nam okruženju i svetu odrastati generacije koje dolaze. Stoga, za predstojeće praznike uzmite jelku sa busenom jer ne uništavate podmladak četinara. A svaki podmladak je od velikog značaja!

Srećni praznici i uspešna Nova 2009. godina!

S poštovanjem,
Maja Pavlica

INTERVJU

Pokrajinski sekretar za zaštitu životne sredine i održivi razvoj
dr Slobodan Puzović

Manji budžet za goruće probleme

Pokrajinski sekretar za zaštitu životne sredine i održivi razvoj dr Slobodan Puzović u razgovoru za VEM navodi da iako je na pomolu svetska ekonomska kriza, životna sredina i održivi razvoj u Vojvodini to ne bi trebalo drastično da oseće. On smatra da je sekretarijat na čijem je čelu dao svoj maksimum u godini iza nas, i da će tako nastaviti i u godini koja nam sledi.

Na samom kraju smo godine kada se sumiraju rezultati i ocenjuje rad. Kako ocenjujete stanje životne sredine u Vojvodini na kraju 2008. godine?

– Stanje životne sredine u Vojvodini nije zadovoljavajuće jer mnogo faktora utiče nju, ima mnogo osobenosti i prirodnih vrednosti, crnih ekoloških tačaka i problema koje treba rešavati. Ipak, u poređenju sa drugim regionima, i kod nas i u Evropi, stanje i nije tako loše – rekao je Puzović.

Započeli smo rešavanje nekih gorućih problema kao što su zagađenja Velikog bačkog kanala, zagađenja koja dolaze iz južne industrijske zone u Pančevu, kao i problem „Nadele“. Finansirano je nekoliko projekata koji su u sistemu regionalnih deponija, dosta novca uloženo je u sanaciju divljih deponija, postigli smo napredak u saradnji sa nevladinim sektorom, a uloženo je dosta novca i u zaštićena prirodna dobra. Okupili smo mnogo partnera oko sebe i to je dobra osnova za rad u narednij godini.

O planovima za sledeću godinu teško je govoriti, jer svima je jasno da zbog finansijske krize, budžet za narednu godinu mora biti restriktivan. Ipak, čini se, da će najviše restrikcija biti u oblasti ekologije i zaštite životne sredine. Imate li rešenje za novonastalu situaciju?

Zbog posledica svetske ekonomske krize, u 2009. biće manje novca za ekologiju. Mi se zalažemo da što racionalnije koristimo sredstva koja smo do sada imali i da sa manje novca ostvarimo isti, a u nekim aspektima i veći efekat nego ove godine.

Kako mislite da ćete tako nešto postići?

- Jedan od zadataka je da pojačamo međunarodnu saradnju, i da deo novca pokušamo da pribavimo kroz međunarodne projekte i fondove. Ni to neće biti lako, jer je kriza globalna i sredstava u međunarodnim fondovima biće manje izdašna. Drugi zadatak je da sa partnerima na raznim nivoima, od ministarstva pa do lokalne samouprave, udružimo sredstva i zajednički rešimo neke probleme. To su samo neki od načina da obezbedimo funkcionisanje sistema i da ekonomska kriza ne utiče na stanje životne sredine, da se ona pogorša u odnosu na ono što sada imamo – zaključio je Puzović.

Srbija i Hrvatska rešavaju problem reke Bosut

Ubuduće, bez glavobolje

NOVI SAD - Reka Bosut u poslednjih nekoliko godina zadaje glavobolje žiteljima uz njenu obalu, kako u Srbiji tako i u Hrvatskoj, rečeno je na sastanku koji je održan početkom decembra u Južnobačkom okrugu. Sastanak je bio posvećen rešavanju problema reke Bosut, tako da je pored načelnice JBO Darije Šajin, skupu su prisustvovali pokrajinski sekretar za zaštitu životne sredine Slobodan Puzović, načelnik Sremskog okruga Sava Ališić, predavnici JVP "Vode Vojvodine" i Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, kao i gosti iz Vukovarsko-sremske županije – voditelj Odseka za kapitalna ulaganja Ivan Rimac i voditeljica Odseka za zaštitu okoliša Tamara Šarić. Veliki pomor ribe, koji je ispostavilo se, posledica prirodnog fenomena, a ne zagađenja, samo je jedan od niza problema koje što pre treba rešavati. Prema ranijim istraživanjima, Bosut je reka s malim prilivom i odlivom vode, a praktično sa izgradnjom brane na njenom ušću, postala je kanal. U ovu reku slivaju se i vode s oranica, u kojima su velike količine azota od veštačkih đubriva. Azot utiče na ubrzanu vegetaciju biljke sočivice, koja troši velike količine kiseonika iz vode, što dovodi do pomora ribe i mnogih drugih poremećaja u flori i fauni reke. Jedan od problema Bosuta je i taj što ima veliku zamuljenost, tako da bi rešavanje ovog problema, odnosno izmuljivanje reke trajalo godinama i zahtevalo značajna sredstva.

Prema rečima pokrajinskog sekretara Slobodana Puzovića, pravi put u rešavanju problema reke Bosut je upravo partnerstvo Vukovarsko-sremske županije, Južnobačkog i Sremskog upravnog okruga, uz angažovanje stručnjaka svih potrebnih profila. On je istakao da Izvršno veće AP Vojvodine i resorni sekretarijat mogu, i finansijski i stručno, da podrže ovu inicijativu, ali da se moraju razmotriti sve opcije, obaviti potrebna istraživanja, redefinisati način rada reke, obezbediti protok i vratiti reci život.

Na sastanku je formirana radna grupa koje će aktivnosti usmeriti ka izradi studije izvodljivosti o stanju na reci Bosut. Predloženo je da se, partnerski, kroz prekograničnu saradnju, aplicira projekat ka IPA fondu. Prema rečima voditelja Odseka za kapitalna ulaganja Ivana Rimca, neophodna je što bolja medijska i info- kampanja, kako bi se svi nadležni, ali i stanovništvo u obe zemlje upoznao sa uticajima čoveka na reku Bosut. Kako bi se što efikasnije radilo, zakazan je i drugi radni sastanak, koji će se održati u Vukovarsko-sremskoj županiji, u januaru 2009.godine.

– Ekologija i zaštita životne sredine su prioritet Južnobačkog okruga, stoga je ovo

prilika da se pripremi kvalitetan projekat, u okviru programa CBC Srbija-Hrvatska i da se iskoristi suma od 50.000 do 200 000 evra. U partnerstvu sa kolegama iz Hrvatske, sigurna sam da možemo to da uradimo i da uradimo nešto po pitanju problema zagađenosti reka, tokova i kanala - istakla je Darija Šajin.

Revitalizacija Tise

Pokrajinski sekretarijat za regionalnu i međunarodnu saradnju predstavio je još jedan projekat susedskog programa Srbija-Mađarska 2007. koji je finansirala Evropska unija pod nazivom "Povećanje ekološkog potencijala pograničnih mrtvaja reke Tise".

Projekt je imao za cilj izradu Studije izvodljivosti revitalizacije mrtvaje reke Tise u pograničnom delu.

– Nosilac projekta je okrug Segedin, a sprovodila ga je opština Kanjiža u saradnji sa opštinom Sentom. Reč je o ekološkoj revitalizaciji koja za cilj ima da zaštiti reku i eko-sistem, a to pride može imati uticaj i na razvoj privrede i eko-turizma u ovo okrugu - izjavio je projekt menadžer Viktor Tunić.

Namera je bila izrada zajedničke studije, ali urađene su dve: jedna za revitalizaciju Panske mrtvaje u Senti i druga za Đalsku mrtvaju, koja je deo velike studije koju su uradili partneri u Mađarskoj. Nastavak projekta trebalo bi da bude primena jedne od ideja predloženih u studiji.

– Želja nam je da se sve mrtvaje na Tisi revitalizuju, pa očekujemo da plan bude sastavni deo strategije i na nivou pokrajine – zaključio je Tunić.

Rešenje za vojvođanski otpad?!

PARIZ - Predsednik Izvršnog veća Vojvodine Bojan Pajtić i regionalni predsednik kompanije Lafarž za srednju Evropu Nikolas Furnije, potpisali su nedavno u Parizu Memorandum o razumevanju, koji podrazumeva rešavanje problema otpada u Vojvodini.

Memorandumom se definiše strateško partnerstvo u cilju očuvanja neobnovljivih prirodnih goriva, a koji će se odvijati bez štetnih posledica po životnu sredinu, navodi se u saopštenju Pokrajinskog sekretarijata za informacije.

Kompanija Lafarž se obavezala da će spaljivanjem bio-mase u cementnim pećima, uticati na smanjenje zagađenja prouzrokovanog spaljivanjem bio-mase na poljima, kao i da će drugim projektima smanjivati količine čvrstog sečenog otpada i otpadnog građevinskog materijala.

Dogovoreno je da Lafarž preuzima 20 odsto recikliranog otpada sa deponija u Novom Sadu i Beočinu, i da investira u postrojenje za mehaničko-biološki tretman otpada u cilju smanjenja ukupne količine otpada na svega 25 procenata post-recikliranih količina, navodi se u saopštenju.

Zelena energetska budućnost regiona

BEOGRAD - Na Regionalnoj konferenciji „Zelena energetska alternativa” koju je krajem novembra organizovala Fondacija Hajnrh Bel raspravljalo se o energetskej efikasnosti i korišćenja obnovljivih izvora energije u regionu.

Cilj konferencije bio je da se govori o aktuelnom stanju na polju resursa energije i energetske politike u regionu, da se predstave primeri dobre prakse i razmotre sve mogućnosti za održivi i siguran koncept razvoja demokratske Jugoistočne Evrope.

Na skupu su učestvovali ekspertkinje i eksperti, donosioci odluka, pripadnice i pripadnici nevladinog sektora, biznis sektora, medija iz čitavog regiona, a razmatrane su teme obnovljivih izvora energije, izgradnje novih nuklearnih elektrana, energetske bezbednosti regiona i posledica svetske ekonomske krize na energetske sektor Jugoistočne Evrope.

Na konferenciji se moglo čuti i mišljenje stručnjaka da će odluke koje budu donete u narednih pet godina odrediti energetske budućnost regiona u naredne dve do tri decenije.

Fondacija Hajnrh Bel (Hbs) zastupa zelene vrednosti kao i predstavnike/ce takve politike i zalaže se za energetske preokret ka alternativnim izvorima energije.

Hbs kako globalno tako i u regionalnom okviru Jugoistočne Evrope, već više godina inicira aktivnosti sa željom da omogući regionalni dijalog i stvaranje međusektorskih mreža.

U Hrvatskoj od Nove godine

Otkup otpadne ambalaže

ZAGREB - Posle uspešno sprovedenog programa prikupljanja i otkupa plastičnih flaša i limenki u Hrvatskoj, Fond za zaštitu okoline trebalo bi da od 1. januara počne podelu vreća za odvojeno prikupljanje ostale otpadne ambalaže od plastike, piše hrvatski "Vjesnik".

Stručnjaci procenjuju da godišnje u komunalnom otpadu završi od 10.000 do 15.000 tona plastičnih kesa koje zatrpavaju deponije i ugrožavaju okolinu, iako bi se mogle preraditi u nove proizvode. Ali, problem je u tome što se tek formira sistem njihovog odvojenog prikupljanja i recikliranja.

Ministarstvo zaštite okoline uvelo je naknadu od 1.500 kuna (oko 211 evra) po toni koju plaćaju svi koji plastične kese stavljaju na tržište, dok sakupljači

dobijaju 550 kuna (77,5 evra) za svaku tonu prikupljenih plastičnih kesa. Ali, kako su plastične kese vrlo jeftine i nema povratne nadoknade u kunama kao kod ambalažnog otpada, velika većina ljudi ih i dalje baca u kontejnere.

Od 1. januara domaćinstva u Hrvatskoj će odvojeno sakupljati ambalažu od ulja, deterdženata, šampona ali i plastične kese.

Do sada je u Hrvatskoj organizovano prikupljeno 633.000 tona ambalažnog otpada koji čini više od 2,2 milijardi boca i limenki, preko 58.000 tona otpadnih guma, više od 14.000 tona otpadnih baterija i akumulatora, 14.000 tona otpadnih ulja, više od 23.000 otpadnih vozila, te 4.500 tona električnog i elektronskog otpada.

Saradnja susednih zoo-vrtova

Razmena iskustva i znanja

NOVI SAD - U Izvršnom veću Vojvodine predstavljen je nedavno projekat "Dva evropska zoološka vrta u funkciji obrazovanja o zaštite prirode", koji je parterski sa zoo-vrtom iz Segedina realizovao Zoo-vrt Palić. Ukupna vrednost projekta iznosila je oko 450.000 evra, od čega je iz domaće donacije obezbeđeno 194.00 evra.

Prema rečima direktora Palićkog zoo-vrta Mirka Šinkovića, zahvaljujući ovom projektu izgrađen je obrazovno-kongresni centar sa kompletnom infrastrukturom, opremljen najsavremenijom opremom i kompjuterima. Tu se održavaju predavanja, seminari, radionice i kongresi. Rekonstruisani su i amfiteatar i eko centar, a u slučaju lošeg vremena u sva tri

objekta može da se smesti oko 250 mališana.

U drugom segmentu projekta obezbeđena je razmena, tako su radnici ovog zoo-vrta bili tri dana u Segedinu, a zatim su gosti iz Mađarske boravili u Subotici. Kako kaže direktor Šinković, bila je to odlična prilika za razmenu znanja, iskustva. Uz to, organizovan je i izlet za čak 1.200 dece sa obe strane granice, roditelja, pedagoga...

Tokom implementacije ovog, dvogodišnjeg projekta, odnosno od 2006. godine do oktobra ove, organizovano je i nekoliko promocija, prezentacija, ne samo u lokalnoj sredini, već i u Beogradu, Segedinu, Sremskoj Mitrovici, Novom Sadu...

Ekološka horor priča

SUBOTICA - Fondacija "Fokus" i Učenici srednjih škola radove mogu da Gradsko veće za ekologiju i obrazovanje šalju na adresu Fondacije za omladinu i stvaralaštvo "Fokus", ulica Matka Vukovića broj 1. Rad treba da sadrži ime i prezime autora, naziv škole, razred i odeljenje koje pohađa. Najbolji radovi će biti objavljeni u posebnoj publikaciji, a za autore šest najboljih priča obezbeđen je trodnevni boravak u "Drvengrad", u Subotici. Stil i dužina priče su slobodni.

Šta je kompostiranje?

SUBOTICA - Projekat "Subotica zna šta je kompostiranje" započet je pre šest godina. Ove godine su ga podržale Švedska međunarodna organizacija, lokalne samouprave, Pokrajinski sekretariat za zaštitu životne sredine i održivi razvoj i subotička Fondacija "Neven". Cilj Kompost tima je podizanje nivoa svesti Subotičana o potrebi kompostiranja, jer na taj način se smanjuje količina organskog otpada na deponijama. Projekat se naslanja na Lokalni ekološki akcioni plan, ali i na Nacionalnu strategiju upravljanja otpadom, u kojoj je Subotica prepoznata kao mesto gde može da se kompostira. Od samom početka, veliku podršku Kompost timu pruža lokalna samouprava. Do sada je izdvojila 580.000 dinara za aktivnosti Kompost tima i to za

organizovanje seminara u mesnim zajednicama i školama.

- Seminari koji su održavani u proteklom periodu, imali su za cilj da decu i Subotičane nauče kako da kompostiraju kod kuće ili u školi. Ako se pojave neki problemi, članovi Kompost tima izlaze na teren i savetuju građane kako se kompostira. Kompost na engleskom znači đubrivo od raznih organskih otpadaka, koje je nastalo procesom kompostiranja. Predstavlja proces koji se oduvek odvijao u seoskim područjima, a sastoji se od sakupljanja otpada organskog porekla od kojeg se pravi organsko đubrivo - objašnjava član Kompost tima iz Subotice Ana Bošnjak.

Akcija „Kako raste drvo?“

Negovanje kulta prirode

NOVI SAD - U akciji ozelenjavanja školskih dvorišta „Kako raste drvo“ krajem novembra pridružio se i Saša Dragin, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, i tom prilikom posadio nekoliko mladica ispred Osnovne škole „Đorđe Natošević“ u Novom Sadu.

– Sa velikim zadovoljstvom, danas sadimo drveće u školi koju sam i sam pohađao i to je zaista sjajan osećaj. Projekat „Kako raste drvo?“ pomogle su brojne institucije i firme, a pokrenut je još prošle godine dok sam radio u Ministarstvu za zaštitu životne sredine - milion stabala za Srbiju, i drago mi je što je zaživeo i da su mu se mnogi priključili. Veoma je važno što se akcija sprovodi i po školama, pošto je važno da deca

rastu u zdravom okruženju, da se upućuju i edukuju da je zelenilo i njegovo očuvanje u njihovom okruženju važno za njih i tako ćemo imati generacije koje će znati da čuvaju, a ne da uništavaju prirodu - istakao je Dragin.

On je objasnio da je cilj ove akcije stvaranje kvalitetnih uslova za život građana, unapređenje zaštite životne sredine, kao i podizanje nivoa svesti o ulozi prirode i njenog očuvanja. Škole su izuzetno važne da bi deca živela u zdravom okruženju. Prema njegovim rečima, problem pošumljenosti u Srbiji je najočigledniji u Vojvodini, budući da u pojedinim delovima te pokrajine pošumljenost iznosi približno dva odsto, dok ostatak Srbije ima pošumljenost od 36 odsto - što je adekvatno i predstavlja evropski prosek.

– Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, kao nadležnom organu, cilj je da se pošumljenost poveća, posebno u delovima zemlje gde je ona izuzetno smanjena

- naglasio je Dragin, rekavši da je ova akcija samo jedna u nizu koja je pokrenuta kako bi kult prirode ponovo zaživeo u našoj zemlji.

Nedeljko Đorđić, direktor OŠ „Đorđe Natošević“, rekao je da mu je drago što se bivši đaci i na ovaj način sete svoje škole.

– Logično je da deca kada odrastu i kada su na visokim položajima pomognu školu iz koje su ponikli, kako bi mlađim generacijama koje su sada u njoj bilo lepše i bolje. Dvorište naše škole je betonsko i nažalost beton dominira u celom gradu. Stvarno je mnogo lepše i zdravije da bude puno zelenila - rekao je Đorđić.

Akcija „Kako raste drvo?“ trajaće narednih godinu dana, a sprovodiće je Udruženje „Zeleni krug“ i redakcija Ekološkog časopisa „Eko list“, uz finansijsku pomoć Republičkog fonda za zaštitu životne sredine i podršku Južnobačkog upravnog okruga.

Studenti okupljeni oko Zelene patrole poručuju

Ne kupujte jelku bez busena!

Kako bi se izlečila stara pretpraznička boljka i smanjila nekontrolisana seča jele i hrasta koja je u vreme novogodišnjih i božićnih praznika u velikom porastu, Zelena patrola, koju čine studenti Fakulteta tehničkih nauka i Prirodno-matematičkog fakulteta, pokrenuli su kampanju „Zabranjeno sekiranje“. Cilj kampanje je da se smanji neplanska i nekontrolisana seča šuma u vreme predstojećih praznika, ali i da se svest Novosađana podigne na viši nivo.

Andor Luhović, koordinator Zelene patrole, navodi da će tokom kampanje pokušati da animiraju građane Novog Sada i okoline, i odvrate ih od kupovine jelke bez busena, kao i da ne seku šume hrasta.

- Smatram da je kupovina posečene jelke pogrešan gest i način da se obraduju decal. Prema principima održivog razvoja, moramo zaštititi i unaprediti životnu sredinu, kako bi buduće generacije mogle na kvalitetan način zadovoljiti svoje potrebe. Problem s

kojim se suočavamo jeste mala pošumljenost Vojvodine, pre letnjih požara je bila ispod šest odsto, a poznato je da je minimum po evropskim standardima 14 odsto – podsetio je Luhović.

S obzirom na to da Zelenu patrolu čine studenti završnih godina sa Fakulteta tehničkih nauka, smer inženjeri zaštite životne sredine i studenti Prirodno-matematičkog fakulteta – Departmana za biologiju i ekologiju, uspeh ove kampanje bi trebalo da bude zagarantovan. Andor kaže da imaju u planu da sa kamerom i fotoaparatom, za koji dan, krenu na teren i zabeleže ko seče jele i hrastove, i kako izgleda šuma nakon njihovog pohoda.

- Naša akcija je usmerena na potencijalne kupce jelki bez busena, i mi zapravo želimo njih da osvestimo da ne kupuju ove urnisane biljke. Jer dogod ima kupaca, jelke i hrastovi će se seći. Strašno je kada saznate da je jedan hrast star stotinu i više godina posečen samo zarad božićnih praznika. Mada su slične akcije završavale bez značajnih i vidljivih rezultata, optimisti smo i nadamo se da će naša akcija imati vidljivog uspeha - zaključio je Andor.

Projekat studenata FTN-a «Biciklom do fakulteta»

Popularizacija biciklizma

Svega 0,6 odsto studenata Fakulteta tehničkih nauka (FTN) na predavanja i vežbe dolaze biciklom, pokazalo je istraživanje studenata ovog fakulteta u a sklopu projekta «Biciklom do fakulteta». Anketirano je 500 studenata i 274 predstavnika nastavnog i nenastavnog osoblja. Oko osam odsto profesora ovog fakulteta na posao dolazi biciklom, dok oko šest odsto nenastavnog osoblja koristi bicikl kao prevozno sredstvo od kuće do posla i nazad.

Anketu, u saradnji sa profesorima sa

Saobraćajnog fakulteta, osmislili su Miša Stamenković, Vladimir Mrkajić i Nikola Toroman a obradili su je uz pomoć diplomiranog psihologa Mladena Pečujlije, asistenta sa FTN-a. Mrkajić tvrdi da je uzorak od 500 studenata reprezentativan i da daje precizne podatke nad ukupnim brojem studenata.

- Zbog ovakvih - poražavajućih rezultata, odlučili smo da napravimo bezbednije parkinge za bicikle jer je to najčešći uzrok zašto se na fakultet ne dolazi biciklom. Imamo u planu da pokrenemo izgradnju novih biciklističkih staza,

odnosno da poboljšamo celokupnu biciklističku infrastrukturu koja je bitan preduslov za omasovljavanje učesnika biciklističkog saobraćaja i popularizaciju biciklizma kao vida prevoza – pojasnio je Mrkajić. Jedan od glavnih ciljeva jeste pravljenje i definisanje jasne strategije razvoja biciklizma, za početak u Kampusu Novosadskog univerziteta, pa u Novom Sadu, sa namerom da ovu inicijativu pokrenu i na državnom nivou. Mrkajić podseća da bez jasne strategije i jasno definisanih ciljeva, ne može se krenuti u beziljnije promovisanje bicikla kao prevoznog sredstva.

- Ovo je jedno od rešenja problema zagađenja vazduha, saobraćajnih gužvi, nedostatka parking površina, nedovoljne rekreacije i bavljenja sportom, i za ovo rešenje nam ne treba velika investicija, jer možemo sami za sebe i sa svojim

potencijalom uštedeti mnogo energije – zaključio je Vlada, rekavši da su sa 350.000 dinara projekat podržali Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu i FTN.

Broj parkinga udvostručen

Miša Stamenković kaže da će se od postojećih 17 parkinga, koliko ih sada ima ispred FTN-a, ovim projektom njihov broj biti udvostručen – 34. Parking će dobiti i nadstrešnicu koju je projektovao student arhitekture Mario Maleš, osvetljenje i video-nadzor. On navodi da će studenti početkom proleća biti u prilici da svoj bicikl ostave na bezbedno, novo parking mesto.

Priznanja za ekologe, novinare i volontere

Udruženi u očuvanju prirode

KRIVAJA – Početkom decembra na Krivaji, Udruženje eko novinara „Eko vest” i Vojvođanska zelena inicijativa dodelili su tradicionalna priznanja novinarima, ekolozima i volonterima koji su tokom 2008. godine posebno bili angažovani u zaštiti životne sredine. Za novinarsku doslednost i hrabrost u oblasti zaštite životne sredine nagradu je dobila Aleksandra Brzak, novinarka „Dnevnika”, dok je Maja Pavlica, odnedavno novinarka Blica, dobila nagradu za istraživačko novinarstvo iz oblasti zaštite životne sredine i ekologije u okviru projekta „Novinarstvom do istine”, koji je podržao Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu. Đuri Vavrošu, ekologu i predsedniku Ekološkog društva „Hrast” iz Krivaje, uručeno je priznanje za građansku hrabrost i doslednost u oblasti životne sredine, dok je Tihomir Lazarević, student četvrte godine Prirodno-matematičkog fakulteta u Novom Sadu, dobio nagradu za volonterski rad u ekologiji.

U obrazloženju ovogodišnjeg dobitnika nagrade za novinarsku doslednost i hrabrost u oblasti zaštite životne sredine, kaže se da je Aleksandra Brzak, kao novinarka „Dnevnika” tokom 2008. godine pokazala najviše senzibiliteta za teme iz oblasti životne sredine, da je

imala dovoljno smelosti i hrabrosti da objavi i sadržaje koje drugi nisu, kao i da je svojim višegodišnjim uređivanjem ekoloških strana u „Dnevniku” uticala na podizanje svesti građana.

- Ponosna sam na ovu nagradu, jer sam je dobila od kolega - izjavila je Aleksandra, i dodala da bi svi ljudi, ne samo ekolozi i novinari, trebalo da budu na istom poslu zaštite planete. Nije dovoljno samo širenje ekološke svesti, već, kako kaže, i konkretna akcija na terenu koju novinari treba da proprate i makar na taj način podrže.

Dugogodišnji ekološki aktivista, poznat širom Vojvodine, Đuro Vavroš, dobio je priznanje zato što je svojim angažovanjem, rizikujući i sopstveni život, sprečio zagađivanje jezera Svetićevo, jezera u Krivaji i jezera u Beloj Crkvi. Vavroš se neumornim radom dokazao organizujući radne ekološke kampove na uređivanju životne sredine svokog kraja.

- Priznanja su još jedan podsticaj da se ekolozi što više udružuju za dobrobit očuvanja životne sredine koja se ostavlja generacijama koje dolaze. Zahvaljući zajedničkom radu novinara i ekologa sprečili smo tokom godine brojna zagađenja nekoliko jezera. Uspeli smo donekle i sprečiti seču vetrozaštitnog

pojasa na putu Krivaja-Rogatica koju je planirala „Vojvodinaput”. Uz to, smo počeli revitalizaciju park šume pod zaštitom države na Krivaji - objasnio je Vavroš.

Učesnik brojnih kampova, volonter od prvih studentskih dana, Tihomir Lazarević je zahvaljujući na dodeljenom priznanju, rekao, da je ovo priznanje za sve volontere Vojvođanske zelene inicijative.

- Jedan čovek ne može učiniti mnogo, ali jedan po jedan stvorice se armija mladih koja doprinosi unapređenu životne sredine, u šta smo se u Novom Sadu uverili, i kroz brojne akcije koje su izveli studenti okupljeni u Vojvođanskoj zelenoj inicijativi i Zelenoj patroli.

Trenutno vodimo kampanju protiv neplanske seče jelke i hrasta u vreme novogodišnjih i božićnih praznika - rekao je Lazarević, ističući narednu akciju „Spomenik ljudskom nemaru”, u okviru

koje će se napraviti veliki spomenik od kabastog otpada koji su nesavesni građani odlagali godinama u Nacionalnom parku „Fruska gora”.

Uz priznanja, tokom dva dana na Krivaji, ekolozi iz Srbije i Slovenije, u okviru prekogranične saradnje, razmenili su iskustva i dogovorili su se u vezi sa daljim zajedničkim radom na afirmaciji i upoznavanju šire javnosti o obnovljivim izvorima energije, pre svega

geotermalne, koja se sve više koristi u razvijenim zemljama.

Otvorena izložba fotografija

Prirodna dobra - okom novinara

U novosadskoj filijali Zavoda za zaštitu prirode Srbije nedavno je otvorena izložba fotografija „Zaštićena prirodna dobra Vojvodine - okom novinara“, koju je organizovalo Udruženje eko novinara "Eko vest". Posetioci do kraja decembra mogu pogledati 57 fotografija, autora Miloša Ćirkovića, Otoša Sekereša i Marice Puškaš. Fotografije su nastale u prelepim predelima Obedske i Carske bare, Ludaškog jezera, Zasavice, Selevenjskih pustara, Gornjeg Podunavlja, Koviljko-Petrovaradinskog rita... Oko ovih ljubitelja prirode nije ostalo ravnodušno na čarobni svet zelenila, voda, močvara, raskoši i šarenilo biljnog i životinjskog sveta.

Prema rečima predsednice Udruženja eko novinara "Eko vest" Dragane Ratković, inače novinarko Radio Novog Sada, fotografije su nastale na nekoliko izleta i obilazaka zaštićenih prirodnih dobara u Vojvodini i predstavljaju samo delić lepota koje krije naša ravnic.

- Naša namera je bila da na terenu vidimo i iskusimo ono o čemu izveštavamo, kao novinari ili reporteri. Biti novinar-ekolog, znači aktivno učestvovati u zaštiti životne sredine, očuvanju prirodnih vrednosti i promociji održivog razvoja, ali i podizanju ekološke svesti kod ljudi. Ovo je samo jedan od segmenata rada našeg udruženja, koje će se i dalje angažovati na organizovanju seminara, radionica, kampova i obilasku lepota Vojvodine – objasnila je Ratkovićeva.

Pokrovitelj izložbe je Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja, Zavod za zaštitu prirode Srbije - RJ Novi Sad, dok je obilazak prirodnih dobara omogućio Pokrajinski sekretarijat za zaštitu životne sredine i održivi razvoj.

Privredni razvoj i zaštitu prirodne sredine Gornjeg Podunavlja treba uskladiti

Kompromis na pomolu?!

APATIN - Državni sekretar Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja dr Miladin Avramov, prilikom nedavne posete Apatinu, na terenu se informisao o razlozima zbog kojih opština ne može da dobije zeleno svetlo od Zavoda za zaštitu prirode Srbije za početak izgradnje Robno transportnog centra. I sam Avramov se uverio zbog čega je Zavod za zaštitu prirode odbio studija izvodljivosti izgradnje RTC.

Informišući gosta o svim aktivnostima koje su od 1970. pa na ovamo obavljane u izradi potrebne dokumentacije, Prostornog i Generalnog urbanističkog plana, kojima je predviđena i izgradnja Robnotransportnog centra na području južno od grada, Zoran Ljubenović, donedavno glavni arhitekta u opštini, istakao je da je plan razvoja grada bio napravljen pre 2001. godine kada je ovo područje Vlade Republike Srbije proglasila Specijalnim rezervatom prirode „Gornje Podunavlje“.

- Pre četiri godine, Vlada je na opštinu prenela 110 hektara zemljišta za izgradnju Robno transportnog centra a 2006. opština je uputila zahtev Vladi sa Studijom izvodljivosti u kojoj je predviđena zamena zemljišta od oko 40 hektara kako bi se udovoljile i obaveze zaštite prirode i paralelno omogućio privredni razvoj. Ali, odgovor još nije stigao - objasnio je Ljubenović.

Avramov je istakao da u Strategiji održivog razvoja svih regiona i opština u Srbiji stoji da su ravnopravna tri stuba razvoja: privredni, zaštita životne sredine i socijalna politika.

- To znači da niko nema prava da koči privredni razvoj, ali ni da narušava prirodnu sredinu zbog ekonomskog razvoja. Mora se naći kompromis. Zemlja smo u razvoju i kod nas je zapostavljena zaštita prirodne sredine na račun privrednog razvoja. Svesni smo međutim, da želimo da oni jednog dana budu ravnopravni. Mi smo država koja je u zaostatku kada je reč o procentima zaštićenih područja u odnosu na Evropu i znamo da ta područja moramo povećati. Problem koji se pojavio ovde je rezultat različitih odluka koje su doneli viši organi. Sasvim je logično, da ukoliko negde smanjimo zaštićeno područje za nekoliko hektara nećemo narušiti prirodu jer imamo drugo područje koje možemo zaštititi, pogotovo što je reč o trećem stepenu zaštite - rekao je Avramov, dodajući da je informisan da će se u zoni RTC, pored ostalog, biti izgrađeni uređaji za prečišćavanje otpadnih voda, što svedoči o brizi za zaštitu prirode.

Na kraju, Avramov je istakao da će Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja nastojati da ovakve neusaglašenosti, a njih ima ne samo u apatinskoj opštini, razrešiti ne narušavajući usvojenu Strategiju razvoja regija i opština.

Predstavljen prvi broj Vojvođanskog ekološkog magazina (VEM)

Jedini ekološki magazin u Vojvodini

O većitom jazu između ekonomije i ekologije, svoj pečat i stav pokušala je da da i redakcija prvog Vojvođanskog ekološkog magazina (VEM), koji je preksinoć u Domu kulture u novosadskom naselju Šangaj imao svoju promociju. Reč je o elektronskom mesečniku koji za cilj ima promociju zaštite životne sredine, prirodnih vrednosti, očuvanja i unapređenja biodiverziteta, ali i podizanja ekološke svesti javnosti na viši nivo.

Predsednica udruženja eko novinara „Eko vest“ i novinarka VEM-a Dragana Ratković istakla je da je povod pokretanja ovog časopisa to što sve više ljudi kao sredstvo informisanja koristi Internet, a na području Vojvodine ne postoji nijedan elektronski časopis koji se bavi aktuelnim pitanjima iz oblasti ekologije.

- Vojvođanski ekološki magazin –VEM ne samo da predstavlja savremeni način informisanja, nego je u pravom smislu ekološki

jer se za njegovo izdavanje ne koristi-troši papir. VEM su pokrenuli novinari iz različitih medija diljem Vojvodine, a članovi su Udruženja «Eko vest». Osnovni ciljevi pokretanja VEM-a su podizanje ekološke svesti javnosti kroz pravovremeno i objektivno informisanje o aktuelni dešavanjima u oblasti ekologije, promovisanje zaštite životne sredine i zaštićenih prirodnih dobara, ali i ukazivanje na probleme u ovoj oblasti, sa kojima se svakodnevno susrećemo, i potreba da se oni reše – zaključila je Ratkovićema, dodavši da je izlaženje VEM-a podržao Pokrajinski sekretarijat za zaštitu životne sredine i održivi razvoj.

Srbija - energetska zavisna?

BEOGRAD - Srbija ima zabrinjavajući stepen energetske zavisnosti, stoga mora koordinisati rad u toj oblasti i odrediti strateški cilj - izjavio je predstavnik misije OEBS-a za ekologiju u našoj zemlji Dušan Vasiljević na nedavnoj konferenciji u Beogradu "Postanftna ekonomija - Zašto, kako i kada?"

Srbija ima veliki potencijal za korišćenje obnovljivih izvora energije, ali ih malo koristi. Najviše energije iz obnovljivih izvora Srbija bi mogla da proizvede iz biomase, energije vetra, geotermalne energije i korišćenjem sunčeve energije.

Prema Vasiljevićevim rečima, najveće prepreke za veće korišćenje obnovljivih izvora energije su nedostatak političke volje, novca i znanja.

Ambasador Brazila u našoj zemlji Dante Koeljo Lima rekao je da je Brazil od 2006. energetska nezavisna od uvoza nafte, jer od 70. godina prošlog veka razvija domaću proizvodnju obnovljive energije. Oko 50 odsto energije, koja se koristi u Brazilu, bazira se, kako je kazao Lima, na etanolu proizvedenom od šećerne trske. U Brazilu ima 35.000 benzinskih stanica koje imaju pumpu za etanol, a 90 odsto novih automobila je opremljeno za rad na to gorivo.

Sa „ECOFAIR-a 2008.“

Neophodnost Eko fondova

BEOGRAD - U okviru pratećeg i stručnog programa na 5. Međunarodnom sajmu zaštite životne sredine „ECOFAIR 2008.“, krajem novembra održana je tribina „Finansiranje nevladinih organizacija iz budžetske linije 481 na republičkom i opštinskom nivou“ na kojoj je Jasna Filipović, direktorka Centra za razvoj neprofitnog sektora (CRNPS), posebnu pažnju posvetila mogućnostima finansiranja ekoloških programa i projekata iz ovog budžeta.

– U cilju utvrđivanja kojim korisnicima, po kom osnovu, na koji način, za koje potrebe i u kom postupku su bila dodeljena sredstva u 2007. godini, identifikovano je 12 ministarstava koja su imala liniju 481. Pozivajući se na Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, zatražili smo od tih ministarstava da nam odgovore na sledeća pitanja: koliko novca se deli kroz ove dotacije, ko ih dobija, koji je zakonski osnov za podelu, za koje namene se dotacije dodeljuju, koji rezultati se postižu njihovim korišćenjem i u kom postupku se određuje ko će dotacije dobiti - rekla je direktorka CRNPS-a.

Iz dobijenih odgovora se moglo utvrditi da postoji nedoslednost pri iskazivanju dotacija u budžetu koja se ogleda u nejasnim kriterijumima za dodeljivanje sredstava. U pojedinim ministarstvima su

unapred navedeni primaoci sredstava, dok u drugima nije navedena ni osnovna informacija o tome za šta su sredstva bila planirana.

Govoreći o mogućnostima finansiranja ekoloških programa i projekata iz ove linije budžeta, Filipovićeve kaže da ekološke organizacije civilnog društva imaju širok spektar potencijala da ostvare svoje pravo da se njihove aktivnosti pokriju novcem iz budžetske linije 481, kako sa republičkog tako i lokalnog nivoa.

Iskustvo nas uči da se sredstva prikupljena od ekološke takse najčešće koriste za finansiranje aktivnosti koje nemaju nikakvih dodirnih tačaka sa ekologijom i zaštitom životne sredine. Zato će Centar za razvoj neprofitnog sektora (CRNPS) u saradnji sa lokalnim ekološkim organizacijama uskoro sprovesti istraživanje na ovu temu, ali i pokrenuti javne rasprave na kojima će zatražiti raspisivanje javnih konkursa za finansiranje ekoloških programa i projekata na republičkom i lokalnom nivou.

Učesnici tribine složili su se da je neophodno osnivanje lokalnih Fondova za zaštitu životne sredine u svim opštinama u Srbiji, gde trenutno ne postoje, ali su zatražili i veću transparentnost postojećih.

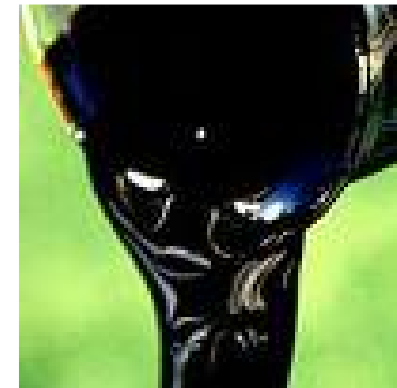
Iscreo bitumen po putu

FRUŠKA GORA - Pokrajinski sekretarijat za zaštitu životne sredine i održivi razvoj saopštio je krajem decembra da se u Nacionalnom parku „Fruška gora“ prevrnula cisterna, u vlasništvu beogradskog preduzeća „VIT-šped“ iz koje je iscrela znatna količina tečnog bitumena visoke temperature. Bitumen je zbog niske spoljašnje temperature prešao u čvrsto stanje, tako da nema kontaminacije, potvrdila je nakon izlaska na teren Pokrajinska inspekcija za zaštitu životne sredine

Pokrajinski inspektor za zaštitu životne sredine sagledao je stanje zajedno sa predstavnicima JP Nacionalni park „Fruška gora“ i o tome obavestio Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja.

Kako se navodi u saopštenju, u najkraćem roku preduzeće se mere da se utvrdi stepen zagađenja i da se nalože mere sanacije koje će ublažiti negativne posledice ovog događaja.

Pokrajinski sekretarijat za zaštitu životne sredine Slobodan Puzović ocenio je da je do akcidenta došlo zbog toga što vozači izbegavaju plaćanje putarine na naplatnoj rampi na auto-putu, pa opasni teret često prevoze preko Nacionalnog parka „Fruška gora“.

Direktor Sektora za ekonomiju i ekologiju OEBS-a Dušan Vasiljević

Eko fondovi – funkcionalni i održivi

BEOGRAD - Planirani prihodi za eko fondove za sledeću godinu su 25 miliona evra, a taj novac će biti obezbeđen iz namenskih sredstava republičkog budžeta, izjavio je na nedavno održanom beogradskom „ECOFAIR-u“ direktor Sektora za ekonomiju i ekologiju Misije OEBS-a u Srbiji Dušan Vasiljević. Međutim, kako bi u Srbiji eko fondovi bili u funkciji, neophoda je izmena Zakona o životnoj sredini.

Govoreći o mestu i ulozi eko fondova, Vasiljević je rekao da postoje jasni mehanizmi ekološke politike i održivog razvoja koji se mogu ostvariti kroz finansiranje upravljanja otpadom, aktivnu zaštitu životne sredine, podršku održivom upravljanju prirodnim resursima, podsticaj tehnološkim inovacijama, podršku radu Agenciji za životnu sredinu i kroz saradnju sa privredom.

– Predlog je da se izmenom Zakona o životnoj sredini, osnivači obavežu na osnivanje eko fonda. Postojeće zakonsko rešenje kojim sredstva ostvarena od naknade su 40 odsto – prihodi republičkog budžeta, a u visini od 60 odsto - prihod budžeta jedinice lokalne samouprave. Potrebno je preraspodeliti taj odnos - pola-pola, uz obaveznu saradnju i kontrolu programskih aktivnosti - istakao je Vasiljević.

On je u svojoj prezentaciji „Ekološki fondovi u funkciji održivog razvoja“ govorio još o i savremenom modelu upravljanja fondovima, distribuciji i upotrebi sredstava, delovanju i sistematskom povezivanju fondova. Na kraju svog izlaganja, Vasiljević je jasno poručuje da država i društvo moraju pristupiti izmenama Zakona o zaštiti životne sredine, kako bi eko fondovi postali transparentni, funkcionalni i održivi.

Jelke sa busenom za mališane

SUBOTICA - Svake godine se na subotičkim ulicama pojavi mnogo bespravno isečenih mladih jelki, čime se direktno uništava podmladak četinaru u Srbiji. Uoči Božića i Nove godine, u Srbiji bude posećeno preko dva miliona mladih stabala četinaru.

- Da bi sprečili uništavanje šuma i skrenuli pažnju javnosti da kupuju jelke sa busenom, pokrenuli smo akciju da se u svim objektima Predškolske ustanove „Naša radost“ zasadi po jedna jelka. Poklonićemo ukupno 50 jelki. Cilj akcije je podizanje ekološke svest naših najmlađih sugrađana - objašnjava članica Gradskog veća za ekologiju i komunalije Suzana Dulić.

Akcija počinje da se sprovodi 22.decembra i odvijaće se u tri faze. Prvo će se podeliti jelke sa busenom objektima „Naše radosti“, deca će imati edukativni čas o značaju šuma, kao i samih jelki sa busenom, da bi se na kraju proglasile najlepše okićene jelke.

Akciji grada se priključio i Pokret gorana Subotice koji je poklonio pet jelki sa busenom. Subotički gorani svake godine pozivaju građane da za predstojeće novogodišnje praznike kupe jelke sa busenom i na taj način daju svoj doprinos očuvanju životne sredine. Ukoliko neko nema gde da posle praznika zasadi jelku, može da pokloni nekom obdaništu, bolnici, školi ili da je

Manastiri i nacionalni park "Fruška gora" čekaju odluku

Administracija o šumama ne haje

FRUŠKA GORA - Dok manastiri na Fruškoj gori ne odustaju od toga da im se vrati oduzeta imovina, zemljište i šume, dotle JP Nacionalni park „Fruška gora“ traži da bude izuzet od obaveze vraćanja imovine crkvama i verskim zajednicama, a Vlada Srbije – čuti. Naime, Nacionalni park još uvek nije od Vlade dobio odgovor na dopis od 14. februara u kojem se navodi da bi, ako se dozvoli vraćanje šuma i šumskog zemljišta, to dovelo do bitnog poremećaja u zaštiti prirodnog dobra.

Prema rečima direktora NP "Fruška gora" Konstantina Plužarevića država je 1948. oduzela zemljište i posede manastirima, raspodelila ih raznim korisnicima, a šumski kompleks dat je na upravljanje Nacionalnom parku. On ističe da bi stoga država trebalo i da vrati to zemljište na odgovarajući način - ili da u celosti vrati imovinu, ili da to pitanje reši godišnjom naknadom ili rentom.

O tome se nedavno razgovarao s predstavnicima fruškogorskih manastira I Eparhije sremske. SPC je sve podatke koje ima o posediima i šumama predala Agenciji za restituciju, ali je te informacije tražio i Nacionalni park, da bi se proverilo ima li preklapanja i da bi se tačno utvrdilo koje su površine pod zaštitom, jer ima i zemljišta koje je crkvi oduzeto, a nije u okviru parka.

– Ako država i vrati to zemljište, crkva ne može time da gazduje. Zato smo o tome već pregovarali, i naše preduzeće bi to radilo uslužno. Međutim, može biti problema, pošto je u vreme kada je država oduzimala to zemljište, važio stari katastarski pregled, po kojem je SPC i predao sve zahteve. Sada važi novi, a negde su čak pomerene i granice opština. To je biti proces koji će trajati, ali mi, zajedno s crkvom, želimo da to završimo bez ikakvih nesuglasica i sporova. Agencija za restituciju smatra da bi, dok se ovo ne reši, trebalo da prestanu sve aktivnosti, ali o šumi se mora brinuti, negovati je i štiti. Najbitnije je da se sve reši, da priroda, koja ne zna za katastarske granice i vlasničke odnose, ne bi trpela - kazao je Plužarević.

Centralno skladište za opasni otpad

BEOGRAD - Država mora da izgradi centralno skladište za bezbedno odlaganje opasnog otpada, da ne bi bio rasut po fabrikama širom Srbije – izjavio je na nedavnoj konferenciji „Upravljanje komunalnim, elektronskim i industrijskim otpadom-ekološki benefiti i ekonomski potencijali“ pomoćnik ministra za životnu sredinu i prostorno planiranje Aleksandar Vesić. Oni koji prave opasan otpad, obavezni su da ga čuvaju na svojoj lokaciji, ali pod strogo propisanim uslovima.

– Proizvođači opasnog otpada mogu i sami da ga izvoze, ali mnoga preduzeća, kao što je i loznička „Viskoza“, u kojoj je nedavno izbio veliki požar, nemaju dovoljno novca, i zbog toga je potrebno centralno skladište. Izgradnja ovog skladišta biće prioritet u

narednih nekoliko godina. Najveći problem predstavljaće izbor lokacije, jer niko ne želi skladište opasnog otpada na svojoj teritoriji - rekao je Vesić.

Uskoro se očekuje i usvajanje Zakona o upravljanju otpadom i Zakona o ambalaži i ambalažnom otpadu koji će, kako kaže Vesić, uvesti više reda u upravljanju otpadom u Srbiji.

– Cilj Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja je da se problem upravljanja otpadom rešava regionalno, udruživanjem više gradova i opština što je u skladu sa propisima Evropske Unije – zaključio je Vesić.

FTN dobio novu laboratoriju

Zahvaljujući novoj, savremenoj laboratoriji za praćenje i analizu deponija Departmana za inženjerstvo zaštite životne sredine Fakulteta tehničkih nauka - zagađenja vazduha, vode, podzemnih voda i zemljišta koja su uzrokovana nekim otpadom ubuduće će vrlo brzo biti identifikovana i praćena. Ova laboratorija je juče puštena u prodni rad, a njeno opremanje sa deset miliona dinara finansijski je podržao pokrajinski Fond za kapitalne investicije, a sa četiri i po miliona departman iz sopstvenih sredstava i sa milion i po FTN.

Profesori i studenti Departman za inženjerstvo zaštite životne sredine biće u prilici da ubuduće obavljaju direktna laboratorijska merenja zagađenja u ovoj oblasti.

Rukovodilac departmana Goran Vujić kaže da će, zahvaljujući novim uređajima, moći da na osnovu uzorka koji se donese sa terena utvrde zagađenje vazduha, vode ili tla u okolini neke deponije. Laboratorija je snabdevena i mobilnim uređajem koji će se koristiti na terenu i na licu mesta će se saznati o kolikom i kakvom zagađenju je reč.

- Ovaj mobilni uređaj namenjen je isključivo merenju gasa na deponijama. Međutim, zahvaljujući najsavremenijim tehnologijama i aparaturi koju sada imamo, ubuduće ćemo biti u mogućnosti da pratimo i analiziramo zagađenja deponija ne samo u gradu, nego širom cele Srbije – pojasnio je Vujić.

Dekan Fakulteta tehničkih nauka Ilija Ćosić povodom izgradnja i opremanja ove laboratorije, koja se nalazi na Mašinskom institutu, prokomentarisao je prava šteta što se laboratorija nalazi baš u ovoj zgradi. Prema njegovim rečima, zgrada je sagrađena 60. godina i vrlo je neupotrebljiva.

- Po mom mišljenju, ova zgrada bi trebalo da se sruši i nova izgradi. U novoj zgradi u planu je da se u prizemlju nalazile sve laboratorije fakulteta, a na spratovima učionice i kabineti – izjavio je Ćosić.

Ministar životne sredine i prostornog planiranja najavio za 2009. godinu

Budžet restriktivniji od planiranog

BEOGRAD - Ministar životne sredine i prostornog planiranja Oliver Dulić izjavio je nedavno da je budžet za 2009. godinu koji je namenjen tom ministarstvu restriktivan i da u mnogim oblastima neće biti ostvarene ambicije. Ministarstvo za životnu sredinu i prostorno planiranje za narednu godinu dobiće ukupno 3,3 milijarde dinara iz budžeta. Ukupni izdaci tog ministarstva biće oko 5,78 milijardi dinara, jer je planirano da se za rad Fonda za zaštitu životne sredine obezbede sredstva od 2,38 milijardi dinara.

Većinu sredstava fond će obezbediti sopstvenim prihodima, odnosno od naknada za stavljanje u promet zaštićenih retkih biljnih i životinjskih vrsta i naknada za zagađivanje životne sredine motornim vozilima. Osnovna delatnost fonda je da sufinansira, ali i upravlja projektima iz oblasti očuvanja, održivog korišćenja i zaštite životne sredine, kao i u oblasti energetske efikasnosti i korišćenja obnovljivih izvora energije.

Najveća sredstva iz budžeta 1,13 milijardi dinara, ministarstvo će izdvojiti za realizaciju značajnih ekoloških projekata kao što su: godišnji monitoring kvaliteta vazduha, projekat "Milion stabala za Srbiju", primena materijala za suzbijanje ambrozije, a tu su i projekti istraživanja sastava zemljišta i izvoz opasnog otpada nepoznatog porekla. U planu je i izrada

akcionih planova za sprovođenje Nacionalnog

programa zaštite životne sredine, sprovođenje Zakona o hemikalijama i biocidima i redovna plaćanja po ugovoru Zavodu za javno zdravlje za pripravnost i brzo merenje u akcidentima.

Zavod za zaštitu prirode dobiće iz budžeta 280 miliona, a 200 miliona dinara namenjeno je za sufinansiranje zaštićenih prirodnih dobara od nacionalnog interesa. Republička Agencija za prostorno planiranje dobiće 160 miliona, a 280 miliona dinara namenjeno je za obnovu Kolubarskog okruga pogođenog zemljotresom. U zemljotresu koji je pre deset godina pogodio Mionički kraj oštećeno je više hiljada objekata, a veći deo njih još uvek čeka na sanaciju i izgradnju.

Agenciju za reciklažu, koja je pod ingerencijom ministarstva, dobiće 21,9 miliona dinara, od čega će dve trećine otići na plate zaposlenih. Preostali iznos bi trebalo da bude usmeren na projekte kao što su reciklaža baterija sa sadržajem nikla, kadmijuma, srebra, žive i litijuma, formiranje mreže za sakupljanje i preuzimanje korišćenih ulja, zbrinjavanje starih vozila, izdvajanje organskih materija iz čvrstog komunalnog otpada.

Reciklaža u Srbiji na nezavidnom nivou

Napredak samo uz podršku države

PANČEVO - Srbija je u sektoru reciklaže i održivog razvoja na samom početku, a napredak se može postići jedino uz podršku države, izjavila je direktorka Agencije za reciklažu Republike Srbije Gordana Perović.

Ona je u poseti BiS IT reciklažnom centru u Omoljci kod Pančeva najavila da bi u Srbiji u 2009. godini procenat ukupne reciklaže trebalo da se poveća sa 12 na 17 odsto, a kod elektronskog (IT) otpada sa sadašnjih tri na deset odsto.

- Još dugo nećemo dostići zemlje koje u proces proizvodnje vraćaju sve što se može iskoristiti i imaju procenat reciklaže između 60 i 90 posto - rekla je Perovićeva.

Ona je upozorila da Srbija ne sme da dozvoli da IT otpad, koji u svetu raste po najbržoj stopi, završi na smetlištima i deponijama jer on pored opasnih materija sadrži i upotrebljive sirovine od plemenitih i drugih metala do plastike.

BiS IT reciklažni centar, u kome je tokom više od dve godine rada prikupljeno i tretirano gotovo 300 tona IT otpada, po rečima Gordane Perović, predstavlja primer odlične prakse jer ima dovoljno uslova za dalje napredovanje, ali uz neophodnu pomoć države.

Upravnik reciklažnog centra Božidar Potkonjak ocenio je da Srbija u ovom sektoru ipak brzo napreduje, ali da je

neophodno obezbediti odgovarajuću podršku, kako bi generatori otpada prepoznali legalne firme koje se bave reciklažom i koje mogu da sakupe i prerade otpad i plasiraju sirovine na odgovarajući način.

Ističući da je "zeleno ponašanje" deo kulture življenja, on je dodao da se očekuje da će u narednom periodu mnogo više ljudi početi da razmišlja o štednji na svim poljima i staviti akcenat i na reciklažu kao nerazdvojni deo strategije održivog razvoja.

Izvor: EkoForum

Otpad problem, umesto potencijal

NOVI SAD - Otpad predstavlja veliki ekološki problem jer zagađuje vodu, vazduh, zemljište, utiče na klimatske promene i na očuvanje biološke raznovrsnosti, ali istovremeno predstavlja potencijal za razvoj koji može da obezbedi sirovine i otvori nova radna mesta - izjavio je na nedavno održanom seminaru o upravljanju otpadom pokrajinski sekretar za zaštitu životne sredine i održivi razvoj Slobodan Puzović. Upravljanje otpadom je preventiva, jer se na taj način sprečava nastajanje problema, ali to je i nužnost jer u Vojvodini postoji oko 1.000 registrovanih deponija.

– Glavna prepreka za rešavanje tog problema jeste nedostatak zakonske regulative. Pre pet godina doneta je Strategija upravljanja otpadom, godinu dana kasnije Zakon o zaštiti životne sredine a još uvek nisu doneti sistemski zakoni koji treba da budu usklađeni sa evropskim - izjavila je predsednica Srpske asocijacije za upravljanje čvrstim otpadom Hristina Stevanović-Čarapina.

Rukovodilac Departmana za inženjerstvo zaštite životne sredine Goran Vujić kaže da pored zakona, problem predstavlja i donošenje prostorne i planske dokumentacije, a za sve to je potrebno vreme.

– Ukoliko danas ozbiljno krenemo sa radom, ni sledeće godine ne možemo

računati da ćemo imati sanitarnu regionalnu deponiju. Novi Sad nema ni plan upravljanja otpadom, dok Subotica, Sombor i Zrenjanin imaju plan ali dalja realizacija je samo na nivou želja. Indija ulazi u izradu idejnog projekta, to ukazuje da bi oni mogli uskoro da završe potrebne pripreme za izgradnju sanitarne deponije, dok Kikinda i Pančevo imaju sanitarne deponije, koje nisu regionalne, ali nemaju plansku dokumentaciju – kazao je Vujić.

On ističe da seminarom o ekonomsko-energetskom upravljanju deponijama i otpadom žele da proslede informaciju koja će dovesti do rešenja problema otpada. Mnogo partnera je zainteresovano, jer, kako kaže Vujić, to nije samo ženja nego i nužnost.

Treći seminaru o upravljanju deponijama i otpadu organizovao je Pokrajinski sekretarijat za arhitekturu, urbanizam i graditeljstvo i Departman za inženjerstvo zaštite životne sredine zajedno sa Međunarodnom i Srpskom asocijacijom za upravljanje čvrstim otpadom.

Seminar o zaštiti životne sredine Južnobačkog okruga

Saradnjom do pravih rezultata

ANDREVLJE - Krajem novembra u usaglašavanju i povezivanju privrednog i Centru za privredno-tehnološki razvoj javnog sektora.

Vojvodine na Andrevlju održan je Radna grupa MORG broji 30 članova, a dvodnevni seminar pod nazivom Sekretarijat čine članovi-predstavnici „Saradnjom do zdrave životne sredine i različitih institucija : načelnica održivog razvoja u Južnobačkom Južnobačkog okruga Darija Šajin, okrugu. Na ovom ekološkom skupu, koji predsednik NVO „Inženjeri zaštite su organizovali NVO „Inženjeri zaštite životne sredine” Igor Jezdinirović, kao i životne sredine” i Južnobački okrug, i uz predstavnici GTZ-a, Ministarstva zaštite saradnju Pokrajinskog sekretarijata za životne sredine, predstavnici zaštite životne sredine, Organizacije za pokrajinskih sekretarijata, institucija.... tehničku saradnju GTZ iz Nemačke i Prema rečima načelnice JBO Darije Fonda za lokalno unapređenje i Šajin saradnja i povezivanje lokalne demokratiju dogovoren je veliki broj ssamouprave, nevladinog i vladinog aktivnosti u proseku rešavanja problema sektora, medija i građana je ključna u u oblasti zaštite životne sredine. rešavanju nagomilanih ekoloških

Realizacijom Sporazuma o problema. Ona ističe da se samo međuopštinskoj saradnji, čije su zajedničkim radom i akcijama, potpisnice Novi Sad i 11 opština razmenom iskustava i znanja može doći Južnobačkog okruga, formirana je do pravih rezultata. Medjuopštinska radna grupa – MORG za zaštitu životne sredine i održivi razvoj, koja je otvorena za saradnju sa drugim opštinama i organizacijama u zemlji i inostranstvu. U cilju realizacije aktivnosti i projekata od zajedničkog interesa, radiće se, kako je rečeno na seminaru, na unapređenju rada lokalnih samouprava, boljoj i efikasnijoj saradnji sa republičkim i pokrajinskim institucijama i organizacijama, stvaranju uslova za efikasnije uključivanje civilnog društva u proces odlučivanja, kao i

Vode u Vojvodini opterećene toksičnim materijama

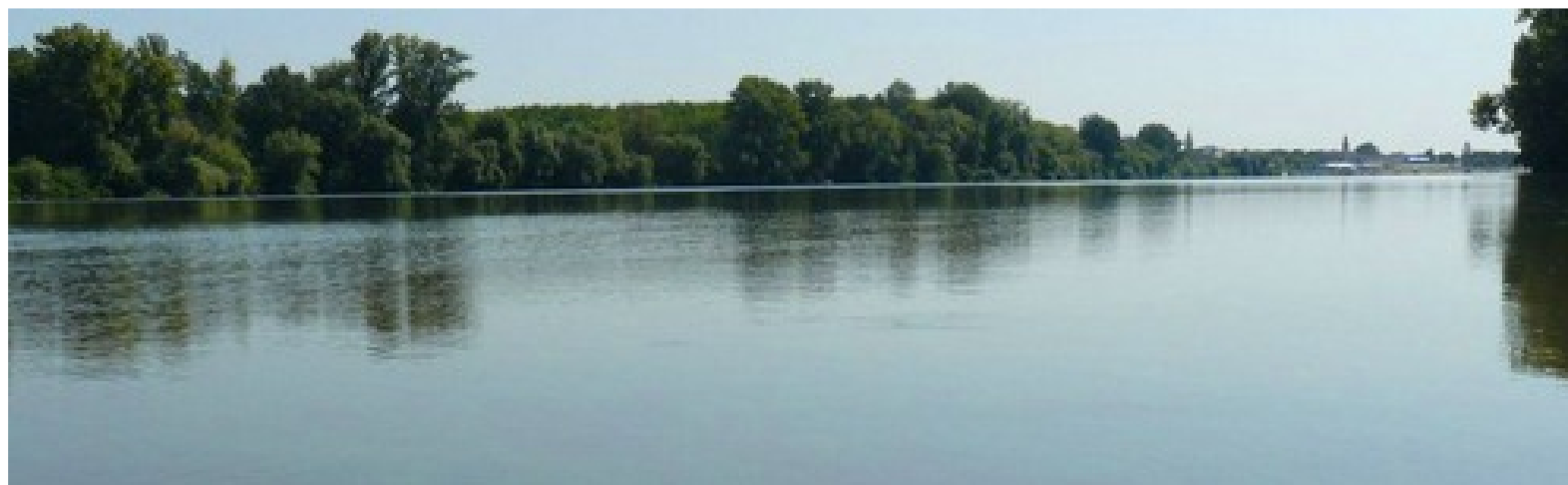
NOVI SAD - Ni vodosnabdevanje, ni zaštita voda u Vojvodini nisu kako treba, izjavio je nedavno u Skupštini Vojvodine autor Strategije vodosnabdevanja i zaštite voda u Vojvodini prof. dr Boža Dalmacija, rukovodilac Departmana za hemiju Prirodno matematičkog fakulteta.

Prema njegovim navodima, vode su opterećene toksičnim arsenom, natrijumom i organskim materijama.

- Sistem vodosnabdevanja nije pod kontrolom, jer mnoge mesne zajednice, u čijoj nadležnosti se nalazi 150 vodovoda, nisu osposobljeni to da rade. Strategija omogućava da korak po korak rešavamo problem vodosnabdevanja i zaštite voda u narednih 20 godina. Ona predviđa da se prvo reše problemi osetljivih vodotoka koji služe za navodnjavanje i u prehrambene svrhe, da se potom naprave prečistači za otpadne vode i to prvenstveno u velikim gradovima, a kod manjih ćemo u kratkom roku rešiti problem zagađenja. Ali pre toga, predviđamo da postavimo prečistač otpadnih voda u manjem mestu, da ga testiramo, probamo i da to bude pilot za strategija ostalih gradova – istakao je Dalmacija.

Strategija je važna za ukupan kvalitet životne sredine. Stanje na terenu je ispod svakog minimuma, što pokazuje i podatak da čak 70 odsto uzetih uzoraka ne zadovoljava potrebne parametre. Stoga je, kaže pokrajinski sekretar za nauku i tehnološki razvoj Dragoslav Petrović, Izvršno veće Vojvodine i pristupilo izradi Strategije vodosnabdevanja i zaštite voda u pokrajini. Da bi se sve dovelo u red, potrebno je milijardu i 400 miliona dinara.

- Očekuje nas veliki posao jer to je velika investicija, ali pitanje vodosnabdevanja i zaštite voda biće jedan od tri stuba ukupnog razvoja Vojvodine u narednih 20 godina - rekao je Petrović, navodeći da strategija treba da bude usvojena u prvom tromesečju naredne godine.

Zbog promene klime u izbeglištvo

Rezultat klimatskih promena mogao bi biti šest miliona izbeglica godišnje, od čega će polovina biti prisiljena da napusti domove zbog vremenskih prilika kao što su poplave i oluje - izjavio je zamenik komesara UN za izbeglice Kreg Džonston. On je rekao da taj komesarijat pravi planove na temelju konzervativne procene da bi globalno zagrevanje od sredine veka moglo da uzrokuje preseljenje između 200 i 250 miliona ljudi. Statistika UNHACR-a pokazuje da je prošle godine domove moralo da napusti 67 miliona ljudi, od toga 25 miliona zbog prirodnih nepogoda.

“20-20-20”

Članice Evropske Unije postigle su dogovor o paketu mera za borbu protiv klimatskih promena, simbolično nazvanom “20-20-20”. Šefovi država i vlada 27 zemalja podržali su predlog da do 2020. za 20 odsto smanje emisiju CO2 iz industrije u atmosferu, da za 20 odsto povećaju korišćenje energije iz obnovljivih izvora i da za 20 odsto poboljšaju energetska efikasnost.

Lideri EU namenili su šest milijardi evra za finansiranje razvoja tehnologija koje će smanjiti industrijska zagađenja.

Stop uništenju Amazonske šume

Brazil je najavio da će u narednih deset godina smanjiti stopu uništenja Amazonske šume na polovinu, kako bi doprineo borbi protiv globalnog zagrevanja. To je prvi put da je ta južnoamerička država odredila konkretan ekološki cilj, posle višegodišnje kritike svetske zajednice. Cilj Brazila je da do 2018. godine smanji krčenje najveće svetske prašume na polovinu sadašnje stope.

Zbogom klasične sijalice

Klasične sijalice sa užarenim vlaknom u samo štedljive sijalice.

Evropskoj Uniji će moći da se koriste do 2012. godine, a posle toga samo štedljive sijalice - odlučili su stručnjaci u okviru Evropske komisije. O toj odluci treba da se izjasne države članice i Evropski parlament.

Nove mere mogle bi da počnu da važe od septembra 2009. kada bi sa tržišta trebalo da se povuku klasične sijalice snage 100 vati. Nekoliko meseci kasnije, nestale bi iz prodaje i ostale varijante sijalica snage iznad 40 vati. U domaćinstvima će stare sijalice moći da se koriste i posle tog roka, s tim što će od 2012. moći da se kupe

Uslov je da nove sijalice imaju isti odnos cene i snage kao tradicionalne i da štedljive sijalice budu jednako pouzdane. Sijalice koje su sada u upotrebi troše tri do pet puta više električne energije nego štedljivije.

Ništa od takse na kese

Bugarska je odložila uvođenje poreza na plastične kese, čime bi se smanjio plastični otpad, zbog straha da bi to ugrozilo poslovanje u uslovima privredne krize.

Ministarstvo za prirodnu sredinu je nameravalo da proizvođače i uvoznike plastičnih kesa od 2009. oporezuje taksom od 0,20 leva (0,14 dolara) po komadu. Prosečna velikoprodajna cena takve kese iznosi svega 0,02 leva, prenosi Rojters.

U strahu da bi takva mera mogla da dovede do zatvaranja nekih firmi i otpuštanja radnika, ministarstvo je zasad odustalo od najavljene mere, ne navodeći koliko će potrajati odlaganje.

Umesto poreza, bugarsko Ministarstvo ekologije najavljuje "druge korake" za ograničenje potrošnje plastičnih kesa kojima, po tvrdnjama ekologa, treba 1.000 godina da se dezintegrišu i koje predstavljaju pretnju živom svetu u moru, pticama i drugim životinjama.

Bugarska je u velikoj meri izbegla udar svetske finansijske krize, ali je ugrožena smanjenjem stranih investicija i opadanjem izvoza zbog slabije tražnje u recesijom pogođenoj Evropskoj uniji. U zemljama koje su novije članice EU se mesečno troši oko dva miliona plastičnih kesa.

Međutim, Udruženje proizvođača polimera upozorava da bi planirana taksa na ove kese dovela do zatvaranja 40 bugarskih firmi i gubitka oko 2.000 radnih mesta.

Prioritet – ne biti zavisan od inostrane nafte

Novoizabrani predsednik SAD Barak Obama imenovao je dobitnika Nobelove nagrade Stivena Čua za svog budućeg sekretara za energetiku. Ču je dobio Nobelovu nagradu za fiziku 1997. godine. Novoizabrani američki predsednik Obama imenovao je i Lizu Džekson za buduću direktorku Agencije za zaštitu životne sredine.

Kerol Brauner koja je bila na čelu Agencije za zaštitu životne sredine u administraciji predsednika Bila Klintonu, biće zadužena za koordinaciju po pitanjima energije i klimatskih promena.

Imenujući svoj tim na polju zaštite životne sredine, Obama je izjavio da će borba protiv klimatskih promena biti jedan od prioriteta njegove buduće administracije. Takođe je rekao da će prioritetni zadaci njegove administracije biti da se prekine zavisnost zemlje od uvoza nafte.

– Izbori koje ćemo napraviti tokom sledećih nekoliko godina odrediće kakvu ćemo zemlju i kakav svet ostaviti našoj deci i unucima. Svi znamo kakve probleme uzrokuje naša zavisnost od inostrane nafte. Ona sputava našu ekonomiju, bogati neprijateljske režime i čini nas zavisnim od nestabilnih regiona. Jedino što može biti veća pretnja od ovih neposrednih opasnosti jeste dugoročni problem klimatskih promena. Ukoliko nešto ne preduzmemo, biće suša i gladi u svetu, a mi ćemo postati žrtve katastrofalnih vremenskih nepogoda koje će uništiti naše obale - rekao je Obama.

Budući predsednik SAD je dodao da ima puno poverenje u tim stručnjaka koji je okupio i da posle osam godina više ne sme biti neispunjenih obećanja.

– Da bi gospodarili sudbinom Amerike, moramo da razvijemo nove forme energije i nove načine njenog korišćenja. Ovo nije samo izazov za vladu, već i za sve nas. Razvoj nove energetske politike zahtevaće zajednički napor, a izvori energetske nezavisnosti su tu, oko nas. Oni leže u snazi vetra i sunca, u novim usevima i u novim tehnologijama i inovacijama. To su resursi na koje moramo da se oslonimo ukoliko želimo da se rešimo zavisnosti od nafte i da stvorimo novu hibridnu ekonomiju - poručuje budući predsednik SAD.

IMPRESUM

VOJVOĐANSKI EKOLOŠKI MAGAZIN-VEM

Elektronski magazin za promociju zaštite životne sredine, prirodnih vrednosti, očuvanja i unapređenja biodiverziteta i podizanja svesti javnosti o potrebi zaštite životne sredine

Godina I Broj 2.

decembar 2008.

Osnivač i izdavač

Udruženje eko novinara "Eko vest"

Novi Sad

Redakcija

urednica: Maja Pavlica

tehnički urednik: Miloš Ćirković

novinari/ke i saradnici/ce: Dragana Ratković, Milisav

Pajević, Sandra Iršević, Borislavka Dimitrov, Aleksandra

Brzak, Sofija Pualić-Špero, Igor Jezdimirović, Zorka Delić

Tiraž

Neograničen

Distribucija

Besplatna, elektronskom poštom

E-mail

vemekovest@gmail.com

Zahvaljujemo se na pomoći i podršci Pokrajinskom sekretarijatu za zaštitu životne sredine i održivi razvoj

Molimo Vas da ne štampate elektronski magazin „VEM“, ukoliko to zaista nije neophodno, i tako podržite kampanju „Sacuvajmo naše šume“.

Redakcija